

Dosarul nr. 2ra-223/20 (2ra-2434/19)

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: L.Mitrofan)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A.Danilov, Iu.Cotruță, I.Secrieru)

DECIZIE

12 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Sveatoslav Moldovan
Nina Vascan
Nicolae Craiu
Maria Ghervas

examinând recursurile declarate de Alexandru Mițul și de către avocatul Aurelia Mîrzîncu în interesele lui Alexandru Mițul,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Mițul împotriva Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne și Procuraturii Generale cu privire la constatarea încălcării prevederilor legilor nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei din 12 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Alexandru Mițul și a fost menținută hotărârea din 16 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 4 ianuarie 2019 Alexandru Mițul a depus prin intermediul oficiului poștal cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne și Procuraturii Generale cu privire la constatarea încălcării prevederilor legilor nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a indicat că la 7 iulie 2016 în baza denunțului calomnios, Inspectoratul de Poliție Rîșcani a dispus

începerea urmăririi penale în privința sa, calificând neîntemeiat acțiunile acestuia în baza art. 352 alin. (3) lit. d) Cod Penal.

Având în vedere că săvârșirea infracțiunii, căreia i se incrimina, prevedea pedeapsa cu închisoare pe un termen mai mare de un an, la 13 septembrie 2016, ora 08:30 dânsul a fost reținut ilegal, supus torturii, tratamentelor cu cruzime, inumane și degradante, după care a fost plasat în arest preventiv până la 6 decembrie 2016 în Penitenciarul nr. 13 și nr. 16, de unde a depus peste 40 de plângeri și cereri în temeiul art. 244-247, 299-299² Cod de procedură penală, la care însă nu a primit nici un răspuns. La fel, nu au fost examinate în termen de 10 zile nici cele peste 30 de plângeri depuse în baza art. 313 Cod de procedură penală, unele fiind în proces de examinare și astăzi.

În opinia sa, la caz au fost încălcate termenele de desfășurare a urmăririi penale, inclusiv termenul de 15 zile pentru examinarea plângerilor de procurori, termenul de 10 zile pentru examinarea plângerilor de judecătoria de instrucție depuse în baza art. 313 alin. (4) Cod de procedură penală, cu atât mai mult că cauza penală în care a fost reținut nu este finisată nici până în prezent.

Din considerentul că după cum a invocat reclamantul Alexandru Mițcu în cererea de chemare în judecată, prin acțiunile și inacțiunile atât a instanțelor de judecată, cât și a părților participante la procesul penal i-a fost încălcat dreptul la examinarea cauzei penale în termenul rezonabil, fapt care i-a cauzat prejudicii morale și, având în vedere că începând cu 13 septembrie 2016 până la 6 decembrie 2016 s-a aflat ilegal în arest preventiv în Penitenciarul nr. 13 și nr. 16, similar torturii, tratamentelor inumane și degradante, a depus prin prisma Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 și Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 prezenta cerere de chemare în judecată, solicitând încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției și a Ministerului Finanțelor în beneficiul său a prejudiciului moral în sumă de 1 500 000 lei.

Prin hotărârea din 16 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată privind constatarea încălcării judecării cauzei penale în termen rezonabil depusă de Alexandru Mițcu a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 24 mai 2019, Alexandru Mițcu a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 16 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând în urma motivării și completării apelurilor din 23 august 2019 depus de avocatul Aurelia Mîrzîncu și din 31 octombrie 2019, admiterea acestuia, casarea actului judecătoresc contestat, cu pronunțarea unei hotărâri noi, de admitere a acțiunii.

La 7 august 2019 Alexandru Mițcu a depus o cerere în temeiul art. 250 Cod de procedură civilă, solicitând emiterea unei hotărâri suplimentare la hotărârea din 16 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, invocând că instanța de judecată s-a pronunțat numai pe una din pretențiile sale.

Prin încheierea din 6 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost respinsă ca fiind neîntemeiată cererea lui Alexandru Mițcu cu privire la pronunțarea unei hotărâri suplimentare.

La 21 septembrie 2019 avocatul Aurelia Mîrzîncu, în interesele lui Alexandru Mițcu a declarat recurs împotriva încheierii din 6 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii

recurate, cu pronunțarea unei decizii noi sub formă de încheiere, prin care cererea cu privire la pronunțarea unei hotărâri suplimentare să fie admisă.

Prin decizia din 12 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Alexandru Mițul și a fost menținută hotărârea din 16 mai 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Invocând netemeinicia și ilegalitatea deciziei enunțate, la 12 noiembrie 2019 Alexandru Mițul a contestat-o cu recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 12 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a hotărârii din 16 mai 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și a încheierii prin care cererea cu privire la pronunțarea unei hotărâri suplimentare a fost respinsă, cu remiterea cauzei la rejudecare, în alt complet de judecată.

Ulterior, la 19 decembrie 2019 avocatul Aurelia Mîrzîncu în interesele lui Alexandru Mițul a declarat recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea actului judecătoresc contestat ce constituie obiectul prezentului recurs, cu pronunțarea unei hotărâri noi, de admitere a acțiunii.

În motivarea recursurilor s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate în cererea de chemare în judecată și în cererile de apel anexate la dosar, suplimentar invocându-se că la examinarea cauzei, instanțele de judecată au apreciat arbitrar probele și au interpretat în mod eronat legea, examinând superficial cererea de chemare în judecată dedusă judecătii, or, deși au constatat că într-adevăr reclamantul a depus un număr impunător de plângeri și cereri care au fost lăsate fără soluționare atât de organele de urmărire penală, cât și de instanțele de judecată, în final însă făcând trimitere la Legea nr. 1545-XIII din 25.02.1998 au ajuns la o concluzie greșită precum că reclamantului nu i-a fost afectat dreptul la un proces echitabil.

Ca urmare, instanța de apel s-a eschivat de la exercitarea obligației impusă prin lege, de înfăptuire a actului de justiție, a examinat superficial circumstanțele cauzei, nu a intrat în esența litigiului și nu a apreciat toate circumstanțele și probele existente ale cauzei, pronunțând hotărâre neîntemeiată de respingere a apelului cu menținerea hotărârii instanței de fond (f.d.120-121, 123-126).

La 11 februarie 2020 Ministerul Afacerilor Interne a depus referință, solicitând a declara recursul depus de către Alexandru Mițul împotriva deciziei din 12 noiembrie 2019 ca fiind inadmisibil.

Până la examinarea cererilor de recurs, intimații Ministerul Justiției și Procuratura Generală nu au depus referință prin care să-și expună opinia asupra motivelor invocate în cererile de recurs declarate de Alexandru Mițul și de către avocatul Aurelia Mîrzîncu în interesele lui Alexandru Mițul, deși acestea au fost expediate în adresa acestora și recepționate, ceea ce se confirmă prin scrisoarea și avizele de recepție anexate la dosar (f.d.128, 129-131).

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 12 noiembrie 2019 (f.d.106). Astfel, recursurile declarate de Alexandru Mițul la 12 noiembrie 2019

(f.d.120) și de avocatul Aurelia Mîrzîncu în interesele lui Alexandru Mițcu la 19 decembrie 2019 (f.d.126) sunt în termen.

Prin încheierea din 5 februarie 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursurile declarate de Alexandru Mițcu și de către avocatul Aurelia Mîrzîncu în interesele lui Alexandru Mițcu au fost considerate admisibile și fără a prejudicia fondul cauzei a fost dispusă judecarea acestora de către completul din 5 judecători.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursuri, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia din 12 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și de a remite cauza la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 123 alin. (6) Cod de procedură civilă, faptele invocate de una din părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat.

Sub acest aspect, Colegiul reține că pe tot parcursul judecării cauzei în fond și în apel, Alexandru Mițcu, atât prin cererea de chemare în judecată, cât și prin cererea de apel motivată a insistat asupra faptului că începând cu 13 septembrie 2016 până la 6 decembrie 2016 s-a aflat ilegal în arest preventiv în Penitenciarul nr. 13 și nr. 16, similar torturii, tratamentelor inumane și degradante, de unde a depus peste 40 de plângeri și cereri în temeiul art. 244-247, 299-299² Cod de procedură penală, la care însă nu a primit nici un răspuns. La fel, nu au fost examinate în termen de 10 zile nici cele peste 30 de plângeri depuse în baza art. 313 Cod de procedură penală, unele fiind în proces de examinare și astăzi (f.d.2-4, 63-64, 97-99), iar pârâtul Ministerul Justiției nu a negat acest fapt, invocând prin referința depusă la 4 martie 2019 doar că Alexandru Mițcu nu a formulat în

cererea de chemare în judecată o pretenție prin care să solicite constatarea încălcării judecării cauzei penale în termen rezonabil și acesta nu poate pretinde repararea prejudiciului moral în condițiile în care pentru aplicarea prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25.02.1998 urmează a fi întrunite atât circumstanțele prevăzute de art. 6, cât și de art. 3, care nu se atestă la caz (f.d.17-19).

Din considerentul că după cum a invocat reclamantul Alexandru Mițcu în cererea de chemare în judecată, cauza penală în care a fost reținut nu este finisată nici până în prezent și au fost încălcate termenele de desfășurare a urmăririi penale, inclusiv termenul de 15 zile pentru examinarea plângerilor de procurori și termenul de 10 zile pentru examinarea plângerilor de judecătoria de instrucție depuse în baza art. 313 alin. (4) Cod de procedură penală, a depus prin prisma Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 și Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 prezenta cerere de chemare în judecată, solicitând încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției și a Ministerului Finanțelor în beneficiul său a prejudiciului moral în sumă de 1 500 000 lei (f.d.2-4).

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia respingerii cererii de chemare în judecată ca fiind neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a constatat că temeiurile ce determină răspunderea statului în baza Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 sunt exhaustiv indicate la art. 3 coroborat cu art. 6, însă care nu se întrunesc în speță și astfel pretențiile reclamantului sunt nefondate integral, motiv pentru care acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d.41-45).

Judecând apelul declarat de Alexandru Mițcu, instanța de apel l-a respins și a menținut hotărârea instanței de fond.

În susținerea poziției sale, Curtea de Apel Chișinău a invocat că reclamantul Alexandru Mițcu deși a invocat în acțiune prevederile Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei s-au a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, acesta în final nu a formulat o pretenție, prin care să solicite constatarea încălcării judecării cauzei penale în termen rezonabil, iar instanțele de judecată nu sunt în drept să o invoce din oficiu.

Totodată, Alexandru Mițcu nu poate pretinde repararea prejudiciului moral, în condițiile în care pentru aplicarea prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești urmează a fi întrunite atât circumstanțele prevăzute de art. 6, cât și de art. 3, condiții ce nu se atestă la caz, or, normele legale enunțate sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat.

Cu referire la recursul declarat împotriva încheierii din 6 septembrie 2019 a instanței de fond, instanța de apel a considerat că este neîntemeiat, deoarece nu s-au constatat temeiuri pentru emiterea unei hotărâri suplimentare.

Pe cale de consecință, instanța de apel a considerat concluzia instanței de fond despre necesitatea respingerii ca neîntemeiată a acțiunii justă, ea având la bază cumulul dovezilor administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, cărora le-a fost

dată aprecierea juridică cuvenită, conform cerințelor art. 130 Cod de procedură civilă. Prima instanță a stabilit corect situația de fapt și de drept în prezenta speță, a dat o apreciere obiectivă probelor administrate și a emis hotărâre întemeiată și legală care corespunde legislației în vigoare (f.d.107-115).

Instanța de recurs conchide, însă, că o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, mai mult că concluziile instanței de apel sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

Pentru început, instanța de recurs consideră necesar de a reitera că legislația procedural-civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Această dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

În acest sens, legiuitorul a investit apelul cu efect devolutiv, care presupune două limite raționale: *tantum devolutum quantum appellatum*, adică instanța de apel rejudecă în fapt și în drept, ceea ce apelantul a înțeles să atace din hotărârea primei instanțe, fiind o consecință a principiului disponibilității care guvernează procesul civil și *tantum devolutum quantum iudicatum*, unde instanța de apel, efectuează o nouă examinare în fond, dar și exercită controlul judiciar complet, în fapt și în drept, asupra ceea ce a hotărât prima instanță și din acest motiv instanța de apel, nu poate fi pusă în situația de a soluționa cereri care nu au fost formulate în fața primei instanțe, adică cereri absolut noi prin care să se invoce pretenții noi.

Reieșind din principiile dreptului procesual civil, Colegiul notează că, acțiunea civilă este ansamblul mijloacelor procesuale consacrate și garantate, pentru apărarea prin intermediul instanței de judecată în ordinea stabilită de lege a dreptului subiectiv prezumat încălcat sau prezumat contestat. Acțiunea civilă constă din trei elemente interdependente: obiectul, temeiul și părțile acțiunii.

La rândul său, obiectul acțiunii civile îl formează pretențiile reclamantului față de pârât, adresate instanței de judecată în scopul apărării propriilor drepturi și care reies din raportul material-litigios și în privința cărora instanța de judecată urmează să se expună prin hotărâre.

Prin urmare, instanței de judecată îi revine o deosebită atenție de a determina raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acesteia. Or, reieșind din acestea, instanța de judecată urmează să stabilească obiectul probațiunii pe cauza dedusă judecății, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

Implicit circumstanțelor cauzei, instanța de recurs atestă că reclamantul Alexandru Mițcul, înaintând prezenta acțiune, a solicitat instanței de judecată prin prisma Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 și a Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie

1998 încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției și a Ministerului Finanțelor în beneficiul său a prejudiciului moral în sumă de 1 500 000 lei, invocând că s-a aflat ilegal în arest preventiv și că cauza penală în care a fost reținut nu este finisată nici până în prezent (f.d.2-4).

La capitolul dat, este remarcabil că din analiza materialelor cauzei și, în special a cererii de chemare în judecată rezultă că reclamantul a solicitat suma de 1 500 000 lei cu titlu de prejudiciu moral atât în baza Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 cât și a Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 (f.d.2-4).

Ca consecință, având în susținere prevederile art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, prima instanță urma să adopte hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Cu toate acestea și distinct revendicărilor formulate de Alexandru Mițcu în privința cărora instanța de judecată urma a se expune prin hotărâre, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin hotărârea din 16 mai 2019, trecând cu vederea circumstanțele de drept pe care reclamantul și-a întemeiat pretențiile sale în cererea de chemare în judecată, a supus cauza examinării în fond doar prin prisma prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, menționând că în speță nu se întrunesc niciunul din temeiurile prevăzute expres de art. 3 în coroborare cu art. 6 din legea menționată, ce ar atrage răspunderea statului în contextul invocat de către Alexandru Mițcu, în final respingând acțiunea.

La rândul său, Curtea de Apel Chișinău într-un mod confuz, contrar prevederilor art. 373 alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, conform cărora, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces, a respins apelul declarat de Alexandru Mițcu și a menținut hotărârea instanței de fond, reținând că Alexandru Mițcu deși a invocat în acțiune prevederile Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei s-au a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, acesta în final nu a formulat o pretenție, prin care să solicite constatarea încălcării judecării cauzei penale în termen rezonabil, iar instanțele de judecată nu sunt în drept să o invoce din oficiu.

Totodată, temeiurile ce ar determina răspunderea statului în baza Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 sunt exhaustiv indicate la art. 3 coroborat cu art. 6, însă care nu se întrunesc în speță și astfel pretențiile reclamantului sunt nefondate integral, din care considerent corect au fost respinse ca neîntemeiate.

Analizând cuprinsul deciziei din 12 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, Colegiul atestă că instanța de apel nu a dat o apreciere multiaspectuală și

certă situației respective, iar drept urmare nu a examinat fondul cauzei și s-a abținut de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări deduse soluționării.

Or, respingerea acțiunii de către instanța de apel pe temeiul că nu s-a formulat o pretenție, prin care să se solicite constatarea încălcării judecării cauzei penale în termen rezonabil, ar constitui o îngrădire a reclamantului la un proces echitabil.

Aici, instanța de recurs menționează că neindicarea expresă în cererea de chemare în judecată a solicitării enunțate n-a exonerat instanța de apel de obligația de a examina și această solicitare, în situația în care din cuprinsul cererii de chemare în judecată rezultă cu certitudine că Alexandru Mițcu a indicat că cauza penală în care a fost reținut nu este finisată nici până în prezent și au fost încălcate termenele de desfășurare a urmăririi penale, inclusiv termenul de 15 zile pentru examinarea plângerilor de procurori și termenul de 10 zile pentru examinarea plângerilor de judecătoria de instrucție depuse în baza art. 313 alin. (4) Cod de procedură penală, invocând în susținerea poziției sale motive de fapt și de drept – prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Ca urmare, examinarea litigiului a persoanei ce invocă încălcarea termenelor de procedură într-o cauză penală ce-l vizează, precum și argumentele invocate în acest sens, presupune obligativitatea pozitivă a instanțelor de judecată de a se pronunța cu privire la aceste aspecte, indiferent de formularea sau neformularea pretenției în acest sens, adică la caz în virtutea respectării principiului securității raporturilor juridice și a dreptului la un proces echitabil, instanțele de judecată ierarhic inferioare urmau să examineze litigiul dedus judecării și toate aspectele invocate în legătură cu acesta, inclusiv prin prisma atât a Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 cât și a Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

Or, dreptul la o instanță include nu numai dreptul de a iniția o acțiune, ci și dreptul la soluționarea juridică a litigiului (Beneficio Cappella Paolini împotriva San Marino, pct. 29, cu privire la o denegare de dreptate].

Toate aceste aspecte, evidențiază că instanța de apel și-a fundamentat soluția pe un material probator incomplet și contradictoriu, ceea ce echivalează cu o nesoluționare a cauzei pe fondul său.

Or, art. 2 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești prevede că orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Astfel, instanța de recurs indică că Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești este aplicabilă în cazul în care reclamantul pretinde că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei, nefiind specificat tipul cauzei.

Colegiul relevă că la aplicarea legii menționate instanța de judecată urmează să distingă tipul cauzei care se invocă a fi examinată cu încălcarea termenului rezonabil, și anume se va distinge între cauzele examinate în procedură civilă și cele examinate în procedură penală.

La caz, după cum s-a menționat supra Alexandru Mițul în susținerea cerințelor sale a făcut referire la dosarul penal intentat de Inspectoratul de Poliție Rîșcani în baza denunțului calomnios, examinarea căruia nu este finalizată până în prezent și la încălcarea termenelor de desfășurare a urmăririi penale, inclusiv a termenului de 15 zile pentru examinarea plângerilor de procurori și a termenului de 10 zile pentru examinarea plângerilor de judecătoria de instrucție depuse în baza art. 313 alin. (4) Cod de procedură penală.

La fel, a invocat că începând cu 13 septembrie 2016 până la 6 decembrie 2016 s-a aflat ilegal în arest preventiv în Penitenciarul nr. 13 și nr. 16, similar torturii, tratamentelor inumane și degradante.

Astfel, reieșind din specificul acțiunii deduse judecării la caz și în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei pretențiilor înaintate, era indispensabil, alături de cele constatate, de a verifica cerințele formulate prin prisma pretențiilor enunțate în prezentul litigiu în raport cu normele de drept invocate în cererea de chemare în judecată de către Alexandru Mițul și susținute pe parcursul examinării cauzei de către reprezentantul acestuia – avocatul Aurelia Mîrzîncu.

În acest context, instanța va menționa că cerințele din acțiune nu trebuie reduse numai la fundamentul raportului juridic dedus judecării, ci și la temeiurile de drept ale cererii. Temeiul juridic al dreptului valorificat prin cerere, nu poate fi confundat nici cu cauza acțiunii, dar nici cu dreptul subiectiv și nici cu mijloacele de dovadă ale temeiului juridic.

Contrar celor expuse, instanța de apel și-a argumentat soluția doar prin prisma prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, fără a constata temeinicia sau netemeinicia hotărârii primei instanțe sub aspectul prevederilor legale invocate de reclamant.

Or, după cum a fost deja menționat Alexandru Mițul și-a întemeiat cererea de chemare în judecată, susținută de altfel fără modificări, prin prisma atât a Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 cât și a Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

Sub aspectul celor relatate se constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitatea de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

În concluzie și în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării.

De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele

esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Din aceste considerente, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile sunt întemeiate, motiv pentru care urmează a fi admise, iar decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând-o, să emită o decizie întemeiată și legală.

Referitor la argumentele recursului precum că instanța de apel nu s-a expus în dispozitivul deciziei asupra recursului declarat la 21 septembrie 2019 de avocatul Aurelia Mîrzîncu, în interesele lui Alexandru Mițul împotriva încheierii din 06 septembrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, Colegiul lărgit reține că această chestiune a fost abordată în motivarea deciziei în sensul necesității respingerii cererii de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de Alexandru Mițul și de către avocatul Aurelia Mîrzîncu în interesele lui Alexandru Mițul.

Se casează decizia din 12 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Mițul împotriva Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne și Procuraturii Generale cu privire la constatarea încălcării prevederilor legilor nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și se remite cauza în Curtea de Apel Chișinău pentru rejudecare, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Nina Vascan

Nicolae Craiu

Maria Ghervas